

rozdíl mezi pouhým „žoldněrováním“ ve službách „Kruhu“ — a mezi otevřeným a čestným bojem!

4. Pánové vytýkají mně nakonec *nestatečnost*. Risum teneatis, amici! Pánové — kdo to je? Pan Kamper ku př., žurnalista za peč, „Politik“ vyválený, — snad i p. Jelínek, snad p. Sezima, nebo snad p. Matějka nebo p. Rowalski! Výtka nestatečnosti od takových heroů a titánů mne ovšem drtí: u nich, jak známo, co slovo, to čin a rána mečem! Nu, jsem kliden: řekl a napsal jsem na štestí věci takové charakterné úrovně, že mohu klidně spát pro slovo s *takových* rtů.

Mně statečnost není v tráskání prázdných omlétých žurnalistických frází, z nichž je slepena slavná brožura přeslavného „Kruhu“, — mně statečnost jest v odvaze a umění: *domysliti otázku a soud*. A článek můj „Divadlo a literární ethika i kultura“ jest proto stokrát statečnější a charakternější než mělký žurnalistický elaborát sl. „Kruhu“.

Mně jest statečností říci pravdu třinácti poštváným literátům, posedlým démonem spolkářské solidarity, — a statečností není mně podepsati společně s těmito třinácti nebo čtrnácti lidmi novinářský hadr, ježž — nota bene — snad nikdo z nich nepročel celý!

V Bystřici p. H. 6. srpna 1904

Karel Sezima, přijímám „Mužné srdce“, čili propuštěná služka „mluví“

Znáte ten všední případ z maloměstského života: služka jest propuštěna a služka „začíná mluvit“, jak se říká po pražsku (neboť Praha jest maloměstem při svých statisících obyvatel). Do nedávna tichá, skromná, slušná osoba promění se přes noc v Katona a Cicerona a řeční. Řeční, rozumí se, strašně *pikantně*: všecko viděla, všecko slyšela, všecko ví — a nyní povídá. A baby klepný seskupeny kolem ní hltají každé slovo. A všecko jen v *přímé řeči*. Samá dvojtečka a samé uvozovky. Je to tak plastičtější a pak — zní to takto strašně pravděpodobně. „Ne, ona si to všecko pamatuje do puntíku,“ míní baby, „to už je to všecko pravda.“

— A já jsem ti jí řekla: „Vím všecko a povím na ně všecko.“

— A ona: „Nani, pro boha tě prosím, nedělej mne nešťastnou. Tu máš na klobouk, jen mlč!“

Docházel k vám leta mladík, milý, tichý, způsobilý, talentovaný mladík-literát. Nepřicházel často, choval se slušně, nekouřil, sedal jen na půli nabízené židle, a měli jste ho rádi: slušný hoch. Občas vypůjčil si knížku, kterou neporušenou vrátil: slušný hoch! Sem tam opsal si titul knížky, která náhodou ležela na stole, a koupil si ji. A víc: bral literaturu doopravdy, leccos věděl, o leccems myslil — dalo se s ním pěkně hovořit. Miloval svého Jacobsena, blouznil o svém Turgeněvu, vypravoval o svém Hanssonovi. Milý člověk. Občas byl i vtipným, jako býval občas nadšeným. A poněvadž máte rádi mladé lidi a nenávidíte nade vše okoralou pózu literárního papeže, rádi se zasmějete vtipu a rádi jej po případě uděláte sami — stal se vám ten člověk milým.

Ale v poslední době stala se s tímto slušným mladíkem neslušná změna: *pospolkařil se*. Tato rabies, kterou si studenti odbývají obyčejně v prvních ročnících university, posedla české literáty ve věku trochu pokročilejším — a byla tím zrušivější, ož děle dala na sebe čekat. Slušný mladík propadl jí měrou až neslušnou. Dopouštěl se nevkusů, tahal vás ku př. mermomocí do spolku, jehož lidé vám byli lhostejní a nudní. Ztrácel vtipu a přibíral hrubosti. A hněval se, když jste ironisovali jeho pivní hospodské přátelství a spolkářské obmezenectví a malichernictví a zejména když jste činili psychologické pozorování o vzniku literárního přátelství v Čechách a resumovali je do sentence: „V Čechách vede u literátů cesta k srdci přes hřbet“ — narážejíce tím na zertovný fakt, že v „Kruhu“ semkli se přátelstvím často lidé, kteří se před nedávnem líbezně spráskali a seprali.

A tento mladík došel dnes šťastně nejnižší prohlubně nevkusu: „začal mluvit“ — mluvit jako mluví propuštěná služka.

A literární baby seskupeny hltají každé slovo: „Radikální listy“ uveřejňují jeho povídky dokonce v rubrice *Umění a věda. Umění?* — zapoměly patrně dodat: *klepařské*.

Jak to řekl Šafařík: Praha, ten nejhorší slovanský Kocůrkov! Ano: Kocůrkov! A vzduch jeho shnilý a plesnivý! I z lidí, založených k čemusi lepšímu, dělá nakonec klepaře, prostě citu pro nejprimitivnější noblesu a takt, fanatiky hospodského slohu, malodušné citové hrubce a duševní křečky.

A p. Sezima tedy „začal mluvit“. Přibýlo mu ostatně úžasné výřečnosti od té chvíle, kdy se stal členem „Kruhu“. A touto obšírnou, nekonečnou výřečností píše do nových „Lit. listů“ *kroniku*: vypisuje tam každý hospodský klep důkladněji než popsal Herodot válku perskou a obšírněji než Titus Livius založení Říma. A všecko periodami tak líbezně kudrnatými a tak krutou ironií solenými, jak psával kdysi p. Lier. A touto obšírnou výřečností a těmito ukrutně vtipnými periodami začal dnes tedy p. Sezima „mluvit“ — mluvit o mně.

A všimněte si: mluví jako klepařící služka. Nejprve: podává naše jednání v *přímé řeči*: *reprodukuje celý dialog* („Rad. listy“ z 9. července). *Doslova* reprodukuje 9. července, co jsme hovořili — snad 12. května! Ani slovíčko mu nevypadlo z paměti *za těch sedm neděl!* „Ten to ví, ten to zná,“ šuškají literární baby.

A jak *ozdobně a duchaplně* mluví v dialogu tomto sám p. Sezima! Já koktám u něho jen jednotlivá slova, nanejvýš dá mi zmocí se na holou větu. Říkám tam samé: *nu a vite co a tak tedy a uděláme to* a jinou slabomyslnost — ale sám opisuje na konverzačních parketách takovéto elegantní křivky: „Objeďte se bez Vašeho podpisu“ . . . nebo: „Děláte dobrý skutek, věřte . . . Vždyť my většinou exponujeme se tu za věci, na kterých nemáme nejmenšího osobního zájmu“ . . . Jak krásně konversujete, p. Sezimo, — na papíře! Bezmála jako navoskovaná figura z Ohnetova románu. „Jak jsi ušlechtilý, milý synu,“ praví Šalomoun, a „jak jsi se chytila, Kavko,“ praví Enšpígl.

A p. Sezima mluví dál. Ó záplavo z medových těch úst! Věta za větou círátně z nich plyne, tu ironická, tu mravokárně pathetická — a ach, není naděje na konec.

A p. Sezima mluví často dýky, jako lady Macbeth. Včera ještě slušný mládenec, dnes mstitel a rozumí se: mstitel „přatelství“, přátelství „zrazeného hrubým způsobem postranní perfidií“¹. Včera slušný človíček s červenými tvářičkami a dobro-

1 - Kterou jsem div neoznámil lidem na nárožních cedulích!

myslně mžourajícímá očkama — dnes obhroublý advokát s uměle ohřátým pathosem ve službě svého hospodského stolu!

A tak rozumí se a je všecko, co říká a vykládá, docela samozřejmé. Úžasné bylo by, kdyby to bylo jiné — v pražském literárním Kocůrkově.

Rozumí se, že nyní, kdy p. Sezima „mluví“, jest *on*, Karel Sezima, veliký pán, strašně chytrý a důmyslný, který mne neustále ironisuje a jen jen srší moudrostí, výmluvností a duchaplností, — a já hlupák, který neumí počítat do pěti, mluví nesmysly a naivností a řekne dnes něco, aby to — zapomněl zítra.

A rozumí se dále samo sebou, že povolil-li mně něco p. Sezima změnit na brožuru a uznal-li nějakou moji námitku — jest to jen proto, že vlastně byla to *jeho* námitka, již vysloviti dostalo se mně jen nezaslouženého štěstí.

A rozumí se dále samo sebou, že hned, jakmile se zjeví v mém pokoji jeho výrazná pohněvaná tvář a zabuší jeho mužné lví srdce, již se třesu, matu, couvám a smlouvám kompromis, který ovšem našemu nadmužovi je něco strašně odporného. Byl by mne proto hned již tenkrát *brevis manu* odpravil — nebýt slabosti p. Kamprovy a jiných „přátel“. Ti, žel, zadrželi mu tenkrát mstivý meč v mužné ruce a jsou tak příčinou jeho blamáže: že totiž po celý květen a červen až do věkopamát-ného 9. července se mně dvořil a poklonkoval v „Lit.“ i v „Rad. listech“... Pokládal to patrně za nejhodnější prolog k nastávající popravě.

A rozumí se dále samo sebou jako u všech služek, že síla p. Sezimova jest v *pikantních narážkách*.

Paň Dyk napověděl, jak „famiálně“ jsem se bavil 24. května s „Kruhem“, a p. Sezima zdůrazňuje v pikantních závorkách: „*ano, velmi famiálně*“ („Rad. listy“ 30. července). Čtenáři, myslí si přitom, že buď jsem ležel v objetí s p. Dykem nebo p. Kamprem, nebo že jsem vypravoval pánům klepy o svých známých. Vyber si, laskavě, dušičko!

A rozumí se dále samo sebou, že mne má první a poslední schůzka s kusým výborem „Kruhu“ k smrti nadchla a že jsem zatoužil po opakování — neměl-li jsem zemřít. Ach, smět jen ještě jednou v životě dýchat jeden a týž hospodský kouř s Olympickými, obdivovat se duchaplnému kašli p. Dykovu nebo blouznivé lici p. Kamprově! Ach, jen jednou ještě v životě přiblížit se p. Jelínkovi a zmirat oslepen jeho nejnovější kravatou!

A rozumí se, že prosím p. Sezimu na kolenou, aby mne zase „vzal s sebou“. A rozumí se, že Olympičtí o tom nechtějí ani slyšet: není nám rovnocenný! A rozumí se dále ještě samo sebou: neuznal-lis kufr literární služby za nejdůležitější věc na světě, nevyčetil-lis jeho nesmírnou důležitost, jsi ztracen a odsouzen na věky věkův, a rozešel-li jsi se s ním, jsi již vyvržencem a psancem ze vši společnosti a tulákem před tvářmi země. A tak také náš delikátní a vtipný mládenec radí mně na konci svého říkání, co si mám vzíti s sebou, až zase půjdu mezi lidi... ovšem: *budou-li kde ještě státi o jeho společnost*. Slyšíte literární služku: Vyvržencem a psancem slouiti budeš, neboť nepochopilš dějnotvornou literární politiku moji a mého hospodského stolu! Nepochopilš, že Karel Sezima jako člen a výbor „Kruhu“ jest mírou světa: půlí jej jako apokalyptický meč — dělí, váží, soudí. Kdo s ním — blahoslaven, kdo proti němu — štvanec, psanec!

A rozumí se také samo sebou, že literární služka akcentuje vždy a všude své

srdce, čestně, věrně, upřímně, mužně. To podává vám všude na míse přímo pod nos. A na dotvrzenou svých slov bije se *mužně do mužně* nažehlené náprsenky, až to duní po půli petiového sloupce. Takového nevkusu jest schopna právě jen ona.

Ano, to všecko se rozumí samo sebou v tom literárním Kocůrkově, kterým jest Praha. Není nevkusu, není beztaktnosti, není malodušnosti a hrubosti, která by se tu sama sebou nerozuměla.

A není nevkusu a hlouposti, již by nebyl schopen takový pospolkařený literární tovaryš — člen literárního spolku, který dvě léta od svého založení scházel se jednou týdně při plzeňském a klepařil a flachal, a nyní, v třetím roce, vzchopil se k prvnímu svému „činu“. Sepsal a vytiskl hubenou a slaboučkou brožurku a čeká nyní, že země se rozstoupí a skály rozpuknou. Běda ti, nepokloníš-li se dost hluboko před tímto novinářským cárem! Rozzuřený kominík nebo veterán, jemuž jsi pohaněl spolkový prapor, jest vedle takového literárního kadetka hotovým gentlemanem.

S. srpna 1904

Usvědčení lháře

K. Sezimovi

Dovídám se teprve dnes — byl jsem do nedávna mimo Prahu a mimo Čechy — o poslední odpovědi p. Sezimově v „Rad. listech“, o sottisách a urážkách, které na mne vychrlil.

Nehodlám vůbec *polemisovat* s p. Sezimou — nehodlám proto, poněvadž polemika jest mně debatou o myšlenkách, jest rozpravou s někým, kdo *má po pravdě stejnou touhu jako já sám*, kdo jedná alespoň *bona fide* — *poctivě*.

Ale této základní podmínky u p. Sezimy není: p. Sezima totiž *vědomě lže*. S lidmi, jako jest on, se nepolemisuje: takoví lidé se jen usvědčují — a jde se mimo.

V „Rad. listech“ z 30. 7. t. r. (č. 60) str. 3 v prostředním sloupci nahoře píše p. Sezima: „*V pravdě nestáli jsme o podpis p. Šaldův nijak více, než o podpis jiných pánů, jež usnesli jsme se mimo Kruh vyzvat k součinnosti* — p. Sovův nebo p. Procházkův na příklad.“

Nuže, mám v rukou list p. Sezimův mně adresovaný, z něhož jest patrné, že lže: že stál o můj podpis více než o podpisy jiných, že mu *bylo přímo uloženo*, aby jej *získal*, aby jej — jak sám praví — „*vyškemral ode mne stůj co stůj*“, a z něhož jest nade vše jasno, že jest si vědom toho *vyděračství* (zase vlastní jeho slovo!), *že se za ně stydí a z něho omlouvá*.

List ten mohl jsem uveřejnit již dříve — kdybych byl býval v Praze: ale já byl tři měsíce mimo Prahu a list ležel v zásuvce mého stolu v Praze. Ale i kdybych byl býval v Praze, nebyl bych ho uveřejnil, pokud bych měl jen jiskřičku naděje, že v p. Sezimovi nevymřel všecken vkus a takt, všecken smysl logiky a pravdy. Ale není naděje té po jeho posledním kanibalství, po jeho bezejmenných surovostech, jimiž se vrhá na člověka, jehož literárnímu charakteru osvědčoval vždy do nedávna